

Motvind Norge v/ havvindutvalget
Hovfaret 17
0275 Oslo
E-post: bjarne@motvind.org
Telefon: + 47 911 53 026

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden,
7485 Trondheim

26. august 2023

Vedrørende: Espoo - planer om Skagerak Gamma offshore vindkraftverk i Sverige
Høringsinnspill fra Motvind Norge

Motvind Norge er kjent med at Miljødirektoratet har fått varsel fra svenske myndigheter om et flytende havbasert vindkraftprosjekt kalt Skagerak Offshore Gamma, initiert av selskapet Njordr Offshore Wind. Prosjektet omfattes av Espoo-konvensjonen om tiltak med grenseoverskridende virkninger, jf. § 35 i Forskrift om konsekvensutredninger.

Planområdet skal ifølge Miljødirektoratet omfatte 530 kvadratkilometer i Skagerrak, knappe 50 km fra fastlandet i Larvik kommune, og drøye 40 km fra grensen til nasjonalparkene Ytre Hvaler, Færder og Jomfruland. Det er planlagt inntil 172 vindturbiner. Hver av disse turbinene skal ha en totalhøyde på opptil 370 meter. Prosjektet er så langt ikke konsekvensutredet, men er sendt på høring med høringsfrist 1. september.

Det svenske Naturvårdsverket henvendte seg til det norske Miljødirektoratet om Gamma-prosjektet i et brev datert 26. juni 2023 (ref NV-05058-23):

«Naturvårdsverket ber om svar på denna underrättelse vad gäller:

- Bekräftelse på mottagande av denna underrättelse,
- Besked om ni avser att delta i förfarandet avseende miljödomningen,
- Synpunkter på vad som bör ingå i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen, och
- Förmedling av eventuella synpunkter från de danska och norska myndigheterna och allmänheten.»

Vennligst motta Motvind Norges innspill til saken, formulert av organisasjonens havvindutvalg. Vi innleder med å forklare og kort begrunne vårt syn på havvindindustri generelt. Deretter går vi inn på det konkrete prosjektet

Om Motvind Norges syn på havvind generelt

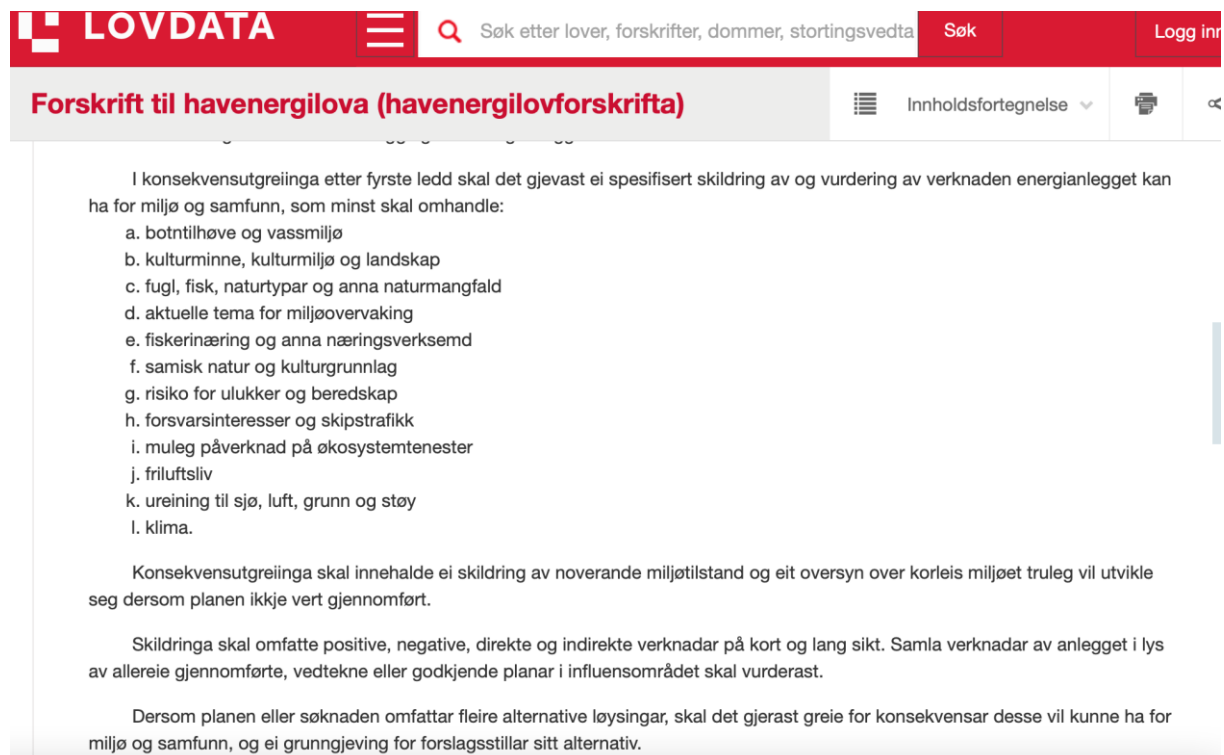
Motvind Norge ser med bekymring på den ukritiske lanseringa av havvind. Den storstilte vindkraftsatsinga på land, som er basert på et mangelfullt kunnskapsgrunnlag og som medfører betydelige negative konsekvenser for natur, miljø og samfunn, burde hatt som konsekvens at føre-var-prinsippet ble lagt til grunn i havvindsaker. Inntrykket man får, er at de politiske myndighetene ikke har lært av alle feilene som har blitt gjort i forbindelse med vindkraftutbygging på land.

Vindkraft er en lite effektiv og svært kostbar energiteknologi som medfører store negative konsekvenser for natur, samfunn og miljø. Den påståtte klimaeffekten er så langt ikke dokumentert på en overbevisende måte. Det meste av materiell som inngår i et vindkraftverk, som turbiner, turbinblader, tårn og generatorer, må kjøpes fra utlandet, og spesielt fra Kina. Når Europa nå prøver å frigjøre seg fra avhengighet av Russland, kan en stille spørsmål ved om det er hensiktsmessig å basere teknologien på avhengighet av Kina, som regjeringens havvindsatsing innebærer.

Havvind leverer elektrisk kraft kun når det blåser. Skal vindkraften føres til land, er man avhengig av balansekraft for å sikre tilstrekkelig strøm når turbinene ikke produserer. Dette innebærer at havvind kan tvinge fram nedbygging av vernede vassdrag.

Motvind Norge mener at satsingen på havvind må stanses inntil det kan dokumenteres at utbygging i sin helhet er bærekraftig. Vi ser det som uansvarlig å bygge ut ustabil kraft som går på bekostning av både natur og næringsliv for øvrig. Vi ser det som et stort demokratisk problem at vanlige folk i Norge ikke har blitt informert i tilstrekkelig grad om hvilke samfunnsøkonomiske virkninger havvindsatsningen vil få.

Svenske myndigheter har åpnet for at vi kan komme med innspill til hva som skal inngå i miljøkonsekvensutredningen til Gamma-prosjektet. Motvind Norge vil i denne forbindelse peke på §6 i den norske [havenergiloovforskrifta](#):



LOVDATA Søk etter lover, forskrifter, dommer, stortingsvedta Søk Logg inn

Forskrift til havenergiloova (havenergiloovforskrifta)

Innholdsfortegnelse

I konsekvensutgreiinga etter fyrste ledd skal det gjevast ei spesifisert skildring av og vurdering av verknaden energianlegget kan ha for miljø og samfunn, som minst skal omhandle:

- botntilhøve og vassmiljø
- kulturminne, kulturmiljø og landskap
- fugl, fisk, naturtypar og anna naturmangfald
- aktuelle tema for miljøovervaking
- fiskerinæring og anna næringsverksemd
- samisk natur og kulturgrunnlag
- risiko for ulukker og beredskap
- forsvarsinteresser og skipstrafikk
- muleg påverknad på økosystemtenester
- friluftsliv
- ureining til sjø, luft, grunn og støy
- klima.

Konsekvensutgreiinga skal innehalde ei skildring av noverande miljøtilstand og eit oversyn over korleis miljøet truleg vil utvikle seg dersom planen ikkje vert gjennomført.

Skildringa skal omfatte positive, negative, direkte og indirekte verknadar på kort og lang sikt. Samla verknadar av anlegget i lys av allereie gjennomførte, vedtekne eller godkjende planar i influensområdet skal vurderast.

Dersom planen eller søknaden omfattar fleire alternative løysingar, skal det gjerast greie for konsekvensar desse vil kunne ha for miljø og samfunn, og ei grunngjeving for forslagsstillar sitt alternativ.

Det som står i §6 i den norske havenergiloovforskrifta må legges til grunn for miljøkonsekvensutredningen. I tillegg ber vi om at følgende utredes:

- Auditiv støy, infralyd, vibrasjoner, visuell støy og utslipp som vil påvirke livet i og rundt havet
- Økte CO₂-utslipp når fartøyer må seile omveier rundt havvindområdene
- Økte CO₂-utslipp i forbindelse med bygging, transport, installasjon og drift av vindturbinene
- Konsekvenser av utvinning, foredling, transport og bruk av sjeldne jordarter og metaller som brukes i produksjonen av vindturbiner (spesielt i generatorer)



Havvindutvalget

- Påvirkning på været. I Danmark har et vindkraftselskap påvist reduserte vindhastigheter opptil 50 km fra vindturbinene grunnet den såkalte «wake»-effekten.
- Behov for balansekraft. Konsekvenser for natur og klima når balansekraft må bygges ut.
- Behov for utbygging og utvidelse av overføringsnett på land. Kostnader for natur, miljø og andre næringer i forbindelse med dette. Samfunnsøkonomiske konsekvenser.
- Plast- og mikroplastavskalling fra turbinvinger.
- Gjenvinning av turbinvinger.
- Totalbelastningen i området. Det planlegges også flere andre havvinnanlegg i både Sverige, Danmark og Norge i nærliggende områder, som kartet nedenfor viser. Motvind Norge krever at prosjektene blir sett i sammenheng.

Særlige verdifulle områder (SVO)

Som det framgår av vedlagte kartutsnitt fra Kystinfo, er hele planområdet på norsk side av grenselinja et SVO-område, altså et område med særlig verdifull natur. Om Gamma-prosjektet ikke stanses, vil det komme i konflikt med SVO-området på norsk side, noe Motvind Norge ser som uakseptabelt. Vi kan ikke se at denne informasjonen er omfattet av utbyggers presentasjon.

Internasjonale forpliktelser

I en konsekvensutredning skal fordeler veies opp mot ulemper. Når det gjelder havvind generelt og også Gamma-prosjektet, har vi mangelfull oversikt over ulempene. Noe kan vi med sikkerhet fastslå. Blant annet vet vi at Skagerrak er et enormt viktig område for trekkfugl, og at fugler blir skadet og drept i vindkraftanlegg. Vindkraftverk til havs vil påvirke sjøpattedyr, fisk, flaggermus og andre arter også, på en negativ måte. Dette strider mot flere internasjonale avtaler som Sverige har forpliktet seg til å respektere.

Sverige har sluttet seg til:

- Forente Nasjoner (FN) sine bærekraftsmål
- Erklæringen fra Naturtoppmøtet i Montreal i 2022
- Det internasjonale havpanelet



MOTVIND
NORGE

Havvindutvalget

Ifølge FNs bærekraftsmål nr. 3 skal myndighetene forplikte seg til å «sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder». Det å legge til rette for massiv spredning av mikroplast som man i praksis gjør gjennom å tillate havvind, er åpenbart i konflikt med bærekraftmålet. Plastforurensning er en av de største miljøutfordringene på verdensbasis.

Også i Montreal-erklæringen fra naturtoppmøtet fremgår det tydelig at havet må vernes:

«And most important of all, they regulate our climate and store vast amounts of carbon. [...] The triple planetary crisis of climate change, pollution and loss of biodiversity is threatening the health of our ocean. [...] The health of the ocean is a common concern of humankind. A healthy ocean will benefit all life on Earth. Sustainable management across all marine and coastal areas, including conservation and sustainable use, is dependent on science, knowledge, and good practices.»

Skal Sverige respektere naturavtalen, kan ikke landet tillate massiv industrialisering av natur til havs. Montreal-erklæringen må ligge til grunn når Gamma-prosjektet utredes, og fakta må ligge til grunn. Ikke-dokumenterbare påstander om en påstått positiv klimaeffekt kan ikke legges til grunn.

Norges statsminister Jonas Gahr Støre er leder av det internasjonale havpanelet. Av regjeringens hjemmeside fremgår det av vern av havet skal ha høy prioritet:

«Havpanellandene har forpliktet seg til bærekraftig forvaltning av 100 prosent av sine hav- og kystområder innen 2025. Innen fem år skal nær 40 prosent av verdens kystlinjer og 30 prosent av de eksklusive økonomiske sonene være underlagt helhetlige forvaltningsplaner.»

Kilde: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/statsminister-store-ny-leder-for-det-internasjonale-havpanelet/id2881655/>

Den norske regjeringen har forpliktet seg til å forvalte 100 prosent av hav- og kystområdene innen 2025. Innen fem år skal nær 40 prosent av verdens kystlinjer og 30 prosent av de eksklusive økonomiske sonene være underlagt helhetlige forvaltningsplaner. Motvind Norge mener at disse rammeverkene må på plass før eventuelle havvindplaner i det hele tatt kan vurderes.

Kommentarer til Njordrs «Samrådsunderlag»

Selskapet Njordr Offshore Wind har i sin søknad vedlagt et Samrådsunderlag datert 19. juni 2023. Under punkt 6.5 blir det påstått at installasjon av flytende turbiner ikke vil påvirke økosystemene i planområdet, som er direkte feil.

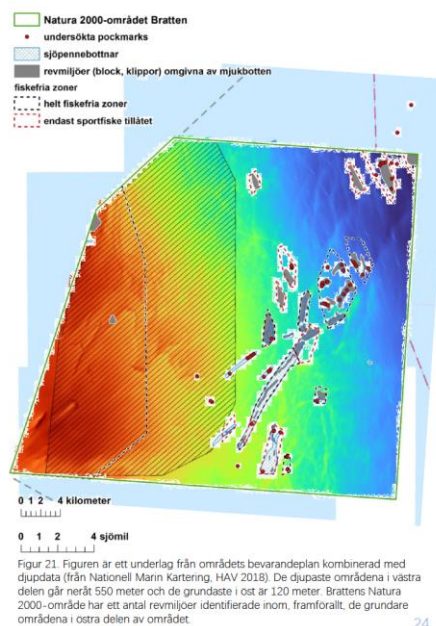
6 Miljøforutsetninger & miljøeffekter (6/16)

6.5 Naturmiljø

Natura 2000 Bratten

Brattenområdet er et sterkt kuperat område og havsbotten her genomskærs av brante og mäktiga kanjoner vilka genom sin otillgänglighet trålots mindre än övriga Skagerrak. De djupa ravinerna har utgjort refuger och artikedomen är därför särskilt hög i området (Karlsson m.fl. 2014). Revmiljöerna är de främsta bevarandemiljöerna i Bratten. Dessa består av block och hållar med förekomst av hornkoraler, större svampdjur och många för Sverige sällsynta arter. I området finns också så kallade "pockmarks" (bubbelrev), vilka är stora, djupa gropar på mjukbotten, som har bildats genom att gasfickor har strömmat ut från underliggande sediment så att botten har sjunkit ner, med berg och block som kommit i dagen. Det finns också rika sjöpennessamhällen i området liksom ett stort antal rödlistade arter, bland annat olika arter av koralldjur, ormstjärnor och broskfiskar. Kärnområdet är det ravinssystem som sträcker sig i sydvästlig-nordostlig riktning i östra halvan av Natura 2000-området. Områdets undersökta revmiljöer och pockmarks redovisas i figur 21, tillsammans med djupförhållandena inom området.

Det finns bevarandemål för naturtyperna rev, bubbelrev och undervattenskratrar, sjöpennebottnar, samt för broskfiskar. Dessa är bland annat utpekade naturtyper och arter inte ska minska i omfattning, inte påverkas av mänskliga aktiviteter och att sedimentation ska vara naturlig. De största hoten för Natura 2000-området är fysisk påverkan av mänskliga aktiviteter på livsmiljöer samt klimatförändringar. (Länsstyrelsen Västra Götaland 2017.)



Av prosjektplanene fremgår det at kablene mellom turbinene skal graves ned. Dette vil ha samme effekt som ved tråling, som er forbudt i området. Slik pløying vil ødelegge det biologiske mangfoldet. Hver turbin må festes til bunnen med minst tre lange ankerkjettinger og store ankre. Når ankrene blir installert, vil det pløye opp havbunnen, og ankerkjettingen vil bevege seg over og på bunnen med strøm, tidevann og bølger. 172 turbiner vil kreve om lag 500 ankerkjettinger med en samlet lengde på cirka 400-500 kilometer. Det er åpenbart at dette vil ha en stor påvirkning på livet i havet.

Havet som karbonlagrer

Vindkraftutbygging blir som regel begrunnet med behovet for å stabilisere det globale klima gjennom å dempe drivhuseffekten. Imidlertid viser nyere forskning av det beste vi kan gjøre for klimaet er å la naturen være i fred. I NIVA-rapporten L.NR. 7788-2022

«Kunnskapsoppsummering om marine områder som er viktige for karbonlagring» fremheves havets funksjon som karbonlagrer, noe som forutsetter fungerende økosystemer:



MOTVIND
NORGE

Havvindutvalget

«I norske havområder finnes karbonholdige naturtyper knyttet til marin vegetasjon, grunne bløtbunnsområder og havbunn. Marin vegetasjon, eller blå skog som det også kalles, omfatter makroalger (tang og tare), ålegrasenger og helofytt-saltvannsump (som er den marine delen av tidevannsenseng og tidevannssump, eller «saltmarsh»). Mens grunne bløtbunnsområder og havbunn bidrar med langtidslagring av karbon, regnes vegetasjonen som korttidslagre.»
Friske økosystemer vil lagre karbon, både på norsk og svensk side.

I rapporten «Kunnskapsoppsummering om aktiviteter som forstyrrer karbonlagre i havet» (L.NR. 7828-2023) blir det advart om at all infrastruktur som bygges til havs, forstyrrer økosystemene:

«Videre vil all infrastruktur som bygges til havs medføre forstyrrelse av sedimentet og karbonlageret der, inkludert infrastruktur knyttet til akvakultur (både fiskeoppdrett og tare dyrking), havvind, og olje- og gassutvinning (f.eks. plattformer og utlegging av kabler og rørledninger). Også flytende installasjoner medfører en del forstyrrelser, da disse må forankres til bunn, og dessuten er tilknyttet rørledninger og kabler som ofte graves ned for å minimere risiko for skade. Karbon frigjøres hovedsakelig fra sedimentene i anleggsfasen, men karbonlagrene kan også påvirkes under driftsfasen. F.eks. kan vibrasjoner fra vindturbiner medføre at sedimentet blir grovere, som igjen kan ha effekt på biogeokjemiske prosesser og langtidsideponering av karbon i sedimentet.»

Bygging av havvindanlegg vil forstyrre naturen og dermed svekke havets karbonlagrende egenskaper, noe som er det siste vi trenger. Dette viser at nedbygging av havnatur ikke er veien å gå hvis hensynet til klima skal vektlegges.

Krav til norsk konsekvensutredning

Som allerede påpekt, ligger Skagerak Gamma offshore-prosjektet til Njordr Offshore Wind kloss inntil norske farvann. Vi må derfor kunne forvente at norske miljømyndigheter gjennomfører uavhengige konsekvensutredninger, for å ivareta vårt eget ansvarsområde. Det er åpenbart at en utbygging nær norske farvann, vil påvirke norske farvann. Da kan vil ikke overlate til Sverige alene å undersøke konsekvensene.



MOTVIND
NORGE

Havvindutvalget

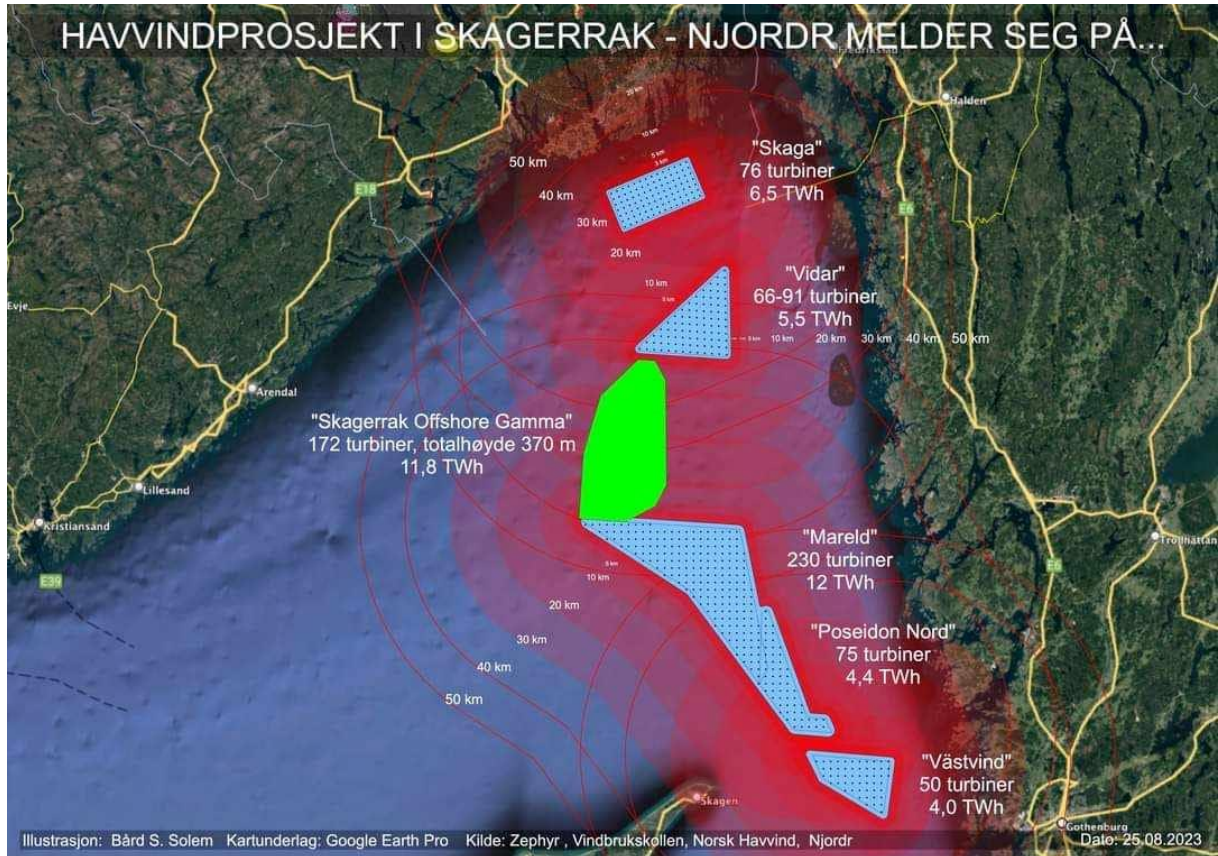
Motvind Norge ber om å bli inkludert som en aktiv deltager i en eventuell videre behandling av Skagerak Gamma offshore vindkraftverk, og ber derfor om å få tilsendt oppdatert dokumentasjon og informasjon straks dette foreligger.

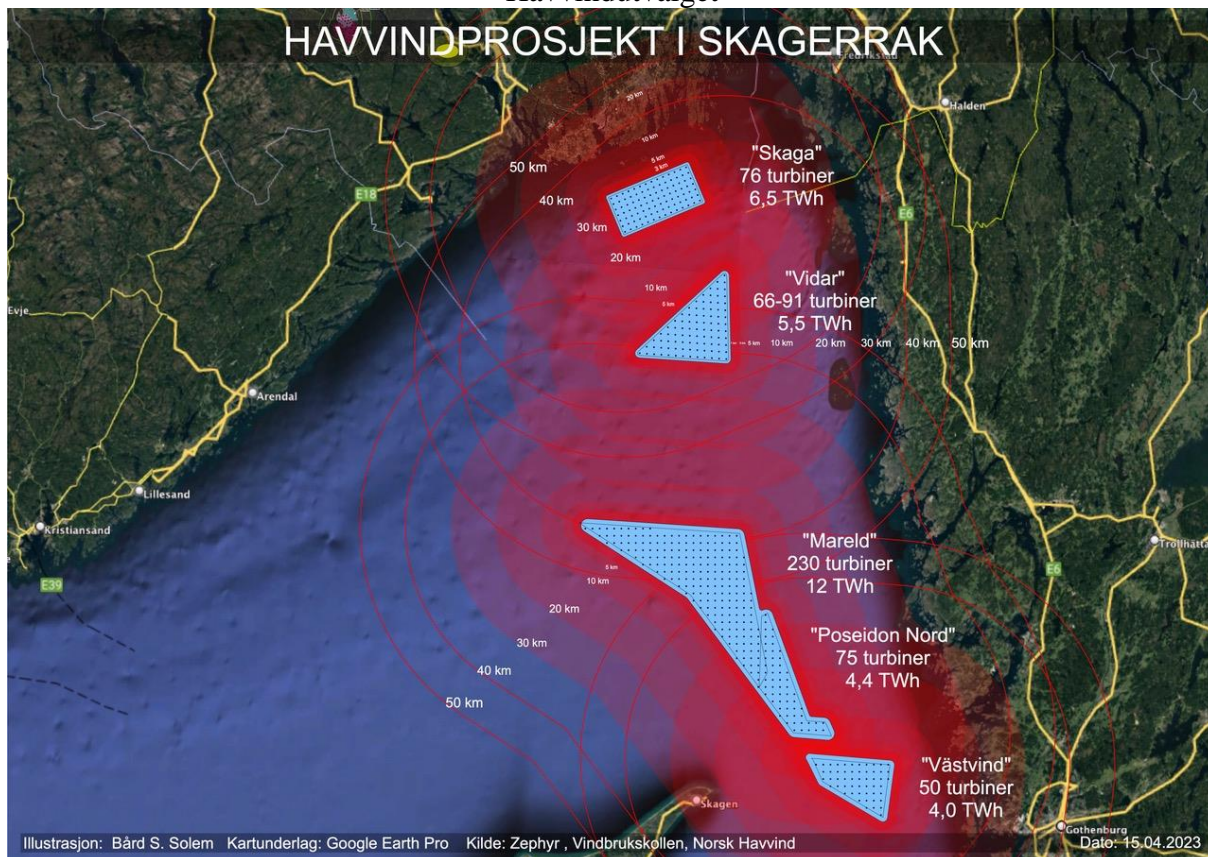
På vegne av Motvind Norge

John Fiskvik, styreleder i Motvind Norge

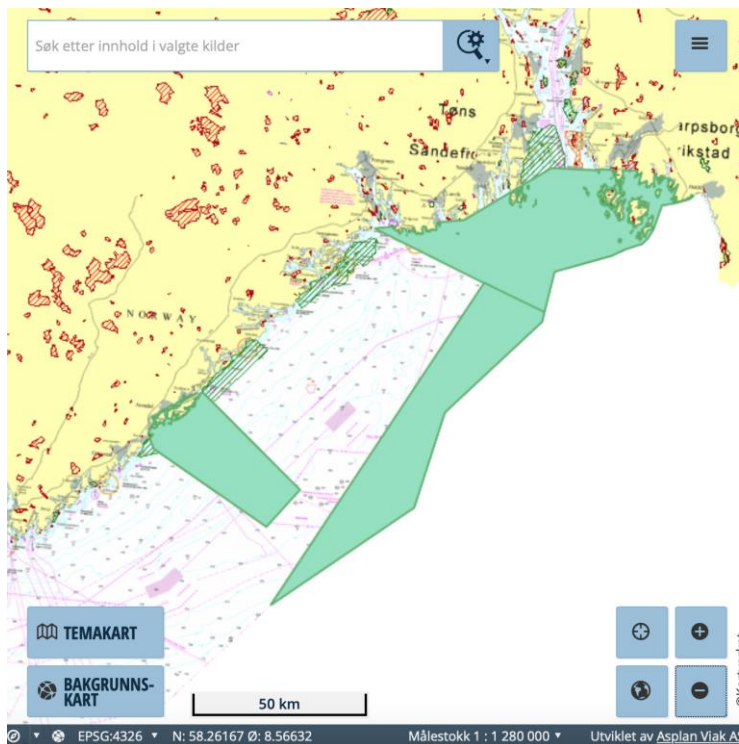
Bjarne Jensen, leder i havvindutvalget i Motvind Norge

VEDLEGG





Søk etter innhold i valgte kilder



TEMAKART
 BAKGRUNNSKART

50 km

EPSG:4326 N: 58.26167 Ø: 8.56632 Målestokk 1 : 1 280 000 Utviklet av Asplan Viak AS

Temalagsvelger

ALLE TEMALAG SYNLIGE TEMALAG

- Fareområder
- Los og farledsbevis
- Rutetiltak, rapportering og VTS
- Sjøsikkerhet
- Meteorologiske data
- Beredskap
- Natur og Miljø
 - Naturvernområder
 - Forvaltningsplanområder for havområd...
 - Særlig verdifulle og sårbare områder
 - Hummerfredningsområder
 - Foreslåtte naturvernområder